

REGJERINGSADVOKATEN

ÅRSRAPPORT
2019

Innhold

Del I.	Leders beretning	4
Del II.	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
Del III.	Årets aktiviteter og resultater	9
	<i>Rask og korrekt håndtering av retts sakene</i>	9
	<i>Saker for Høyesterett</i>	9
	<i>Saker for Den europeiske menneskerettsdomstolen</i>	10
	<i>Saker for FNs menneskerettskomiteer</i>	11
	<i>Saker for EFTA-domstolen</i>	11
	<i>Saker for EU-domstolen</i>	12
	<i>Berammelse av tvangsinngrepssaker</i>	12
	<i>Behandlingstid for uttalelsesaker</i>	13
	<i>Utsetting av saker</i>	13
Del IV.	Styring og kontroll i virksomheten	15
	<i>Drift</i>	15
	<i>Personvern</i>	15
	<i>Likestilling</i>	15
	<i>Bemanning og rekruttering</i>	16
	<i>Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn</i>	17
	<i>IA-praksisplass</i>	17
	<i>Kompetanseutvikling</i>	17
	<i>Digitalisering</i>	19
	<i>Arkiv</i>	20
	<i>Helse, miljø og sikkerhet</i>	20
	<i>Etikk</i>	20
	<i>Internkontroll og risikostyring</i>	21
	<i>Sikkerhet og beredskap</i>	21
	<i>Fellesføring - Inkluderingsdugnaden</i>	21
	<i>Fellesføring – Arbeidslivskriminalitet</i>	21
Del V.	Vurdering av fremtidsutsikter	22
Del VI.	Årsregnskapet	23
	<i>Ledelseskommentar årsregnskapet 2019</i>	23
	<i>Formål</i>	23
	<i>Bekreftelse</i>	23
	<i>Vurderinger av vesentlige forhold</i>	23
	<i>Tilleggsopplysninger</i>	24
	<i>Prinsippnote årsregnskapet</i>	25
	<i>Bevilgningsrapporteringen</i>	25

<i>Artskontorrapporteringen</i>	26
<i>Oppstilling av bevilgningsrapporten</i>	27
<i>Note A – Forklaring av samlet tildeling av utgifter</i>	28
<i>Note B – Forklaring til brukte fullmakt</i>	29
<i>Oppstilling av artskontorrapporteringen</i>	30
<i>Vedlegg</i>	31

Del I. Leders beretning

Regjeringsadvokatembetet (RA) har gjennom 2019 vært travelt opptatt med sine to kjerneoppgaver – som er å føre statens rettsaker og gi juridiske råd til regjering og forvaltning. Det har som vanlig vært et aktivt år, med et rekordhøyt antall saker. Takket være felles innsats fra dyktige og hardt arbeidende kolleger er alle oppdrag håndtert, og samfunnsoppdraget ivaretatt også i år.

I de senere år har embetet styrket sin kapasitet og kompetanse gjennom en gradvis økning av antallet advokater, i henhold til den strategiske planen som ble besluttet i samråd med Statsministerens kontor høsten 2015. Ved utløpet av 2019 var det 50 fast ansatte advokater, som er opp fra 47 året før. Samtidig med at antallet advokater har økt betydelig i de senere år, har antallet administrativt ansatte ligger relativt jevnt. Dette innebærer en effektivisering av driften, som har vært mulig blant annet gjennom digitalisering, samt gjennom fleksibilitet og innsats fra de administrativt ansatte.

Arbeidsmengden ved embetet har gjennom mange år vært preget av jevn økning, men med relativt moderate utslag fra år til år. I 2019 var økningen noe større enn vanlig. Til sammen kom det inn 1205 nye saker, mot 1081 i 2018. Av disse var 900 rettsaker, mot 827 i 2018. Videre var det 193 rådgivningssaker, som var opp fra 140 i 2018. I tillegg kom det inn 112 høringer, som var omtrent likt med de 114 i 2018.

Gjennom økt bemanning har embetet kunnet fortsette å redusere antallet rettsaker som settes ut, enten til forvaltningens egne jurister eller til private advokater etter rammeavtale. Av de 900 nye rettsakene i 2019, ble 222 satt ut (mot 248 året før), og 678 fordelt på våre egne advokater (mot 579 i 2018). Til sammen betyr det at våre advokater håndterte om lag 100 flere nye rettsaker enn året før. Fordelt på antall advokater gir det et snitt på nærmere 14 nye rettsaker i året, som er opp fra 12,5 i 2018. Dertil kommer at en stor del av sakene går i to instanser, og noen i tre – samt at mange av embetets advokater også bruker mye av sin tid på juridisk rådgivning.

I tillegg til at antallet saker øker, opplever vi fortsatt en utvikling mot at de enkelte sakene i snitt blir mer arbeidskrevende, ved at de øker i omfang og kompleksitet. Dette skyldes en rekke faktorer, i nasjonal og internasjonal rett, men også at de private advokatene som representerer motpartene bruker stadig mer ressurser, og gjør sakene mer omfattende enn det som etter vårt syn ofte er nødvendig og naturlig.

Internasjonaliseringen av norsk rett er en utvikling som har pågått lenge, men som fortsetter, og som stiller stadig nye krav til RA, både som rettslig rådgiver og som prosessfullmektig for nasjonale og internasjonale domstoler. Det gjelder både EØS-retten, EMK og andre internasjonale forpliktelser. I 2019 har embetet hatt et stort antall saker om til dels krevende og politisk sensitive EØS-rettslige spørsmål. Videre har det vært flere viktige saker om andre internasjonale traktater, herunder om minoritetsrettigheter. Den største endringen har imidlertid vært i antallet saker for Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD). Tradisjonelt har det hvert år bare sluppet inn et lite antall saker mot Norge for EMD, typisk 4-5 i året. I 2019 ble det imidlertid kommunisert hele 32 nye EMD-saker mot Norge, hvorav 25 gjaldt barnevern. Dette er et historisk høyt tall, og i tillegg kommer at hver enkelt sak er meget krevende. EMD-porteføljen har krevd store ressurser i 2019, og vi har hatt et eget team av advokater om har hatt dette som en stor del av sitt arbeid.

Et annet rettsområde som i 2019 har krevd store ressurser er sakene om psykisk helsevern. Dette har lenge vært et område med særlig mange rettssaker, og stadig økning i antallet. I 2019 kom det inn 300 nye saker på feltet, som var opp fra 263 i 2018 og 249 året før. Samtidig har antallet saker som Helsedirektoratet selv fører, gjennom såkalt egenprosedyre, sunket fra 100 i 2017 til 50 de to siste årene. Selv om hver sak i snitt er av beskjedent omfang, betyr det at den samlede arbeidsmengden har vært svært stor. Og selv om hver sak er svært viktig for dem det gjelder, er det få av sakene som reiser prinsipielle spørsmål for det offentlige. Slik det nå er, er økningen i denne porteføljen en utfordring som svekker embedets kapasitet til å prioritere saker av større generell betydning for våre klienter i regjering og forvaltning.

I 2019 prosederte embedet 17 saker for Høyesterett, som er omtrent jevnt med 18 året før, og som utgjorde 29 % av de 59 sivile sakene som ble avgjort. Av disse var 14 saker der staten selv var part. Staten fikk medhold i et klart flertall av sakene. I tillegg ga embedet innlegg i 3 saker etter tvl. § 30-13, om spørsmål som gjaldt Grunnloven og internasjonale forpliktelser. Sakene for Høyesterett omfattet spørsmål om erstatning ved brudd på reglene om offentlige anskaffelser, tomtefeste, barnevern, fiskeriforvaltning, trygd, utlendingsrett, og skatt og avgift.

Den rådgivningen embedet yter er av intern karakter, og omtales sjelden utad. Dette er samtidig en svært viktig del av virksomheten, som dekker alt fra korte muntlige råd til omfattende skriftlige utredninger. Det ble registrert 193 nye rådgivningsaker i 2019, som er opp fra 140 i 2018, men en mindre økning fra 183 i 2017. Det er vår ambisjon å styrke rådgivningsfunksjonen ytterligere, i tråd med de signaler vi får fra sentrale klienter. Det gjelder bl.a. i EU/EØS-saker, som utgjør et tyngdepunkt i rådgivningen.

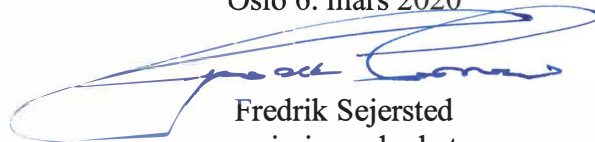
I de senere år har embedet merket gradvis større pågang fra media, og det er også en tendens til at klientene i større grad ønsker at embedet utad skal formidle statens syn. Denne utviklingen har fortsatt i 2019. Generelt oppleves dette som hensiktsmessig, men det er også en utfordring at embedet i enkelte saker identifiseres med klientens standpunkter, og selv pådrar seg kritikk. Fremover er det en prioritert oppgave å videreutvikle og avstemme embedets profil utad.

Digitaliseringen av arbeidsprosesser har nå pågått i flere år, og fortsatt gjennom 2019. Høsten 2019 gikk vi over til en ny mobilløsning for de ansatte, med felles flåtestyring og integrerte skytjenester, som styrker effektivitet og sikkerhet. Det er gjort betydelige investeringer på IT-siden, med blant annet et nytt todelt datasenter. Etter en grundig prosess ble det høsten 2019 ansatt ny administrasjonssjef, med erfaring fra privat advokatvirksomhet, og mandat til å styrke administrasjonen videre.

I oktober 2019 vant Regjeringsadvokatembedet for første gang DepCupen i fotball.

Sett under ett har 2019 vært et innholdsrikt og interessant år.

Oslo 6. mars 2020

Fredrik Sejersted
regjeringsadvokat

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Regjeringsadvokatens hovedoppgaver er å føre sivile rettssaker for statsinstitusjonene og å gi uttalelser og betenkninger om rettslige spørsmål. Regjeringsadvokaten hadde ved utgangen av 2019 til sammen 50 advokater og 23 administrativt tilsatte. Kontoret er lokalisert i Oslo, med inngang fra Universitetsgata 8.

I 2019 kom det inn 1205 nye saker (rettssaker, rådgivningssaker og offentlige høringer). Dette er 11 % flere enn i 2018. Økningen er fordelt mellom rettssaker og rådgivningsoppdrag.

De nye sakene fordelte seg slik:

- 900 rettssaker (827 i 2018)
- 193 rådgivende uttalelser (140 i 2018)
- 112 høringssaker (114 i 2018)

Av de 900 rettssakene satte embetet ut 222 til eksterne prosessfullmektiger (248 i 2018) og fordelte 678 på våre egne advokater (mot 579 i 2018). Vi satte altså ut noen færre rettssaker til eksterne enn i 2018. Sammen med et økt antall nye rettssaker ledet det til at våre advokater utførte om lag 100 flere rettssaker en året før.

Utviklingen i sakstallet siste tiår kan illustreres slik:

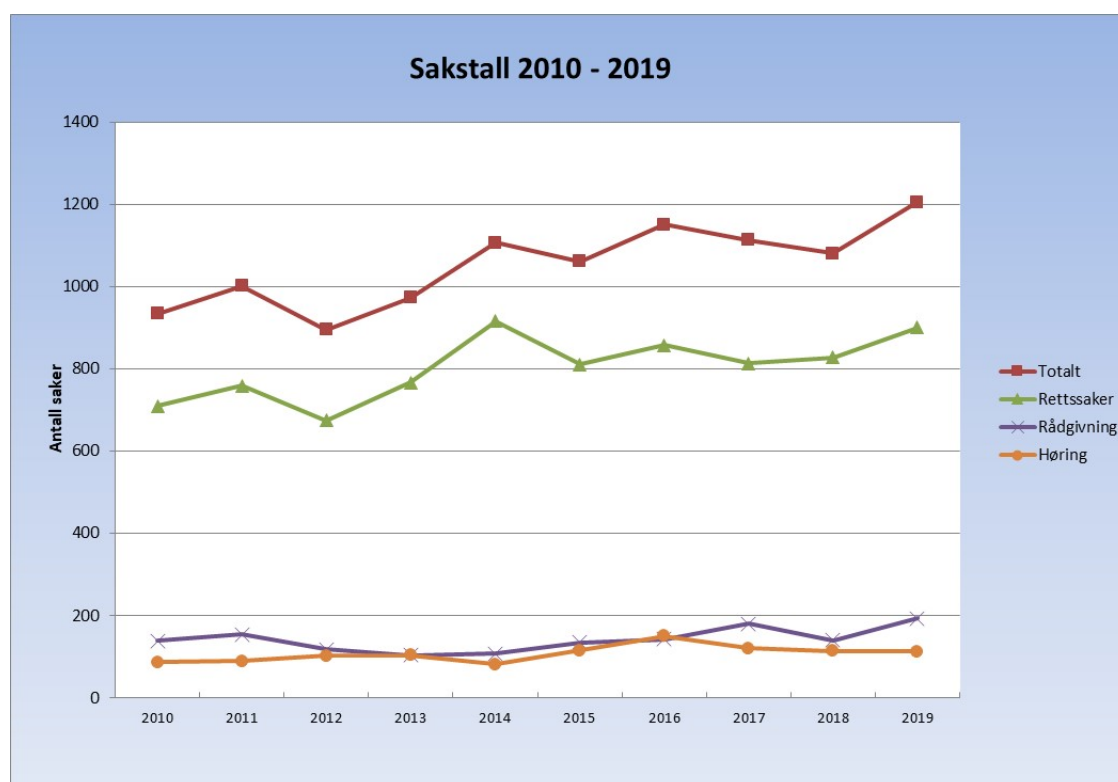

FIG. 1 Utviklingen av sakstall for perioden 2010-2019

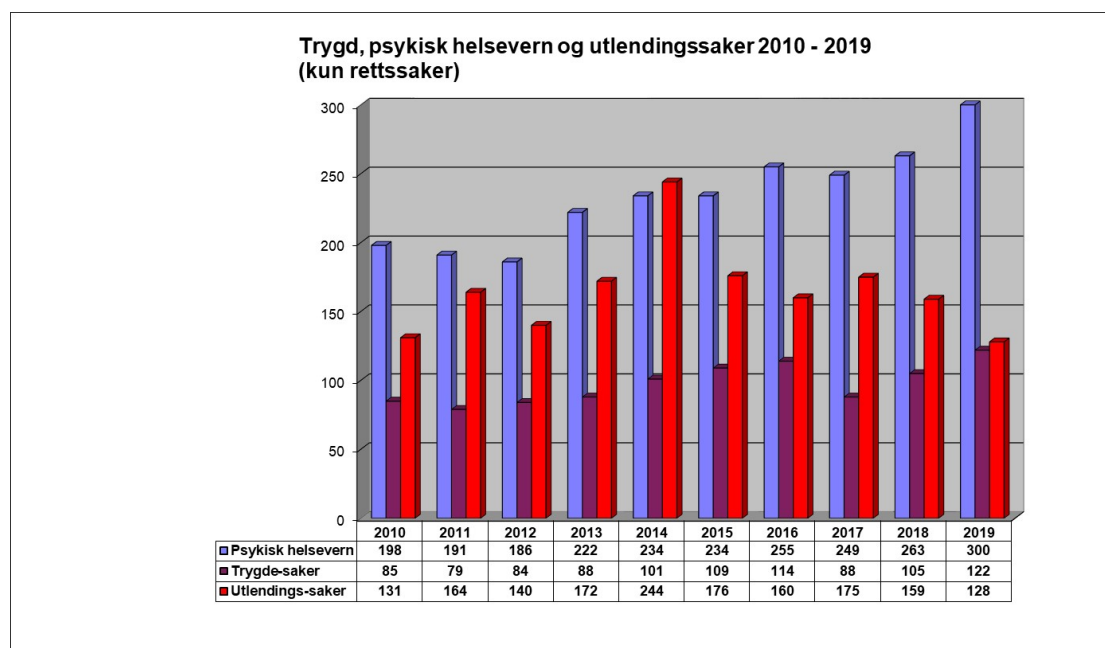
I 2019 utgjorde rådgivningssakene 18 % av det totale antallet saker. (Høringer er da holdt utenfor). Tilsvarende forhold i 2017 og 2018 var henholdsvis 17 % og 14 %. Som vanlig ytte embetet i tillegg atskillig løpende rådgivning, særlig fra ledergruppen, som ikke alltid registreres som egne saker.

Rettsaker innen de tre store områdene utlendingsrett, trygd og psykisk helsevern utgjør fortsatt betydelige sakstall:

- Psykisk helsevern (tvangsinnleggelse) 300, hvilket igjen er det høyeste vi har sett. Tidligere høyeste notering var i 2018 (263 saker).
- Utlendingssakene har falt til 128 saker, hvilket er det laveste tallet siden 2010 (159 i 2018).
- Trygdesakene viste i 2019 en økning til 122 (105 i 2018).

En oversikt over antall saker innen disse tre «volumområdene» viser utviklingen:

FIG. 2 Rettsaksutviklingen innen volumområdene trygd, psykisk helsevern og utlendingssaker i perioden 2010-2019

Regjeringsadvokaten mottar oppdrag fra hele sentralforvaltningen, men det er store variasjoner mellom sektorene. De største klientene er i grove trekk i 2019 som for de seneste årene. Økningen i saker for Barne- og familiedepartementet skyldes saker for den Europeiske menneskerettighetsdomstolen.

Rangert etter antall saker (2018 i parentes):

Helse- og omsorgsdepartementet	337 (304)
Utlendingsnemnda	125 (153)
Arbeids- og velferdsdirektoratet	121 (99)
Justis- og beredskapsdepartementet	100 (115)
Skattemyndighetene (inkl. Skattedirektoratet)	63 (48)
Barne- og likestillingsdepartementet	52 (19)
Samferdselsdepartementet (inkl. Vegdirektoratet)	47 (47)
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	44 (37)
Nærings- og fiskeridepartementet	44 (22)
Finansdepartementet	38 (41)
Kunnskapsdepartementet	30 (15)
Forsvarsdepartementet	26 (24)
Landbruks- og matdepartementet	26 (23)

Arbeids- og sosialdepartementet	24 (13)
Klima- og miljødepartementet	22 (12)
Olje- og energidepartementet	16 (13)
Utenriksdepartementet	15 (20)
Kulturdepartementet	12 (9)
Klagenemnda for industrielle rettigheter	12 (6)
Statens pensjonskasse	8 (12)
Utlendingsdirektoratet	6 (6)
Helseklage	5 (3)
Konkurransetilsynet	4 (1)
Sjøfartsdirektoratet	4 (3)
Advokatbevillingsnemnden / Tilsynsrådet for advokatvirksomhet	3 (5)

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Regjeringsadvokatens hovedoppgave er å føre rettssaker for statsinstitusjonene og gi uttalelser og betenknninger om rettslige spørsmål. Som overordnede mål skal Regjeringsadvokaten sørge for at:

- staten får dekket sitt behov for advokattjenester på en god måte, som totalt sett utnytter de tildelte ressursene best mulig
- høy kvalitet i arbeidet blir vektlagt
- brukerne oppfatter embetet som serviceinnstilt
- saksbehandlingen er rask og god

I føringene i tildelingsbrev 2019 fra Statsministerens kontor skal embetet fortsette de satsinger og prioriteringer som er lagt til grunn de siste årene:

- rask og korrekt håndtering av rettssaker
- kvalitativ og god rådgivning ved forespørsel om juridisk hjelp
- rask saksbehandling ved juridisk rådgivning, gjennomsnittlig ikke mer enn tre ukers saksbehandlingstid
- arbeide aktivt for at saker om administrative tvangsinngrep kommer raskt opp for retten
- arbeide for at domstolene kan nå sine mål om saksbehandlingstid

Regjeringsadvokaten er ansvarlig for at embetet har en målrettet og effektiv utnyttelse av ressursene, formulere mål og planlegge driften innenfor gitte rammer, i tillegg til å etablere/videreføre statistikk og andre parametere som gjør det mulig å vurdere resultater av embetets mål, satsinger og prioriteringer.

Rask og korrekt håndtering av rettssakene

Embetet har også i 2019 arbeidet aktivt for at rettssakene blir raskt og korrekt håndtert, for å bidra til at domstolene kan nå sine mål om saksbehandlingstid. Som følge av økt bemanning har det vært noe enklere enn tidligere å imøtekomme ønsker om rask berømmelse, samt bytte advokat dersom den som egentlig har saken er oppatt de datoene da det passer retten å beramme.

Saker for Høyesterett

Regjeringsadvokaten førte i 2019 til sammen 17 saker for Høyesterett i avdeling, hvilket utgjør 29 % av de 59 sivile sakene som ble avgjort. Av disse var 14 saker der staten var part. I tillegg kommer en rekke kjennelser og beslutninger som ble avgjort av ankeutvalget etter skriftlig behandling. Staten fikk medhold i et klart flertall av de sakene som ble ført for Høyesterett.

De øvrige tre sakene (av de 17) verserte mellom andre parter, der vi avga innlegg for å ivareta statens interesser etter tvisteloven § 30-13. Dette er saker der det er spørsmål om norske regler er i konflikt med Grunnloven eller med konvensjoner. Den ene av disse gjaldt lovgiverens oppfølging av en tidligere EMD-avgjørelse om norske tomtefesteregler. Høyesterett konkluderte med at Stortinget hadde fulgt opp et pålegg fra EMD i 2008 på en samvittighetsfull måte. En annen av disse sakene ledet til at EFTA-

domstolen av Høyesterett på ny fikk seg forelagt spørsmålet om brudd på regelverket om offentlig anskaffelser i seg selv er nok til at tilbydere har krav på erstatning for tapt fortjeneste. Etter at EFTA-domstolen kom til motsatt resultat av det den tidligere hadde uttalt, besvarte Høyesterett spørsmålet benektende. Den tredje saken gjaldt barnevern og den adgang barn over 7 år har til å uttale seg. Høyesterett kom til at verken folkeretten eller Grunnloven påla myndighetene noen absolutt plikt til å innhente barnets syn, der det ville skade barnet om det nok en gang måtte bli spurt.

I en sak vedrørende fiskeriforvaltningen fastholdt Høyesterett sitt syn fra 2010 i et viktig spørsmål om statens erstatningsansvar ved ulovhjemlet myndighetsutøvelse. Hovedregelen er at verken staten eller kommuner har objektivt ansvar når vedtak blir kjent ugyldig, og det er ikke grunnlag for unntak ved omgjøring av forvaltningsvedtak. Det offentlige må innrømmes et visst spillerom for feilvurderinger ved rettsanvendelsesskjønnet.

Selv om en del av statens skattesaker føres av private advokater i lavere instanser, fører Regjeringsadvokaten som den klare hovedregel statens skattesaker for Høyesterett. Ordningen leder til at embetet tar over saker for Høyesterett, hvilket medfører noe ekstraarbeid. Dette er likevel en fornuftig bruk av ressurser, også fordi det sikrer konsistens i statens argumentasjon. I 2019 fortsatte imidlertid fallet i antallet skattesaker. Høyesterett behandlet kun to slike saker med staten som part. Muligens står man her overfor en omprioritering fra Høyesteretts side. Innen avgiftsområdet ble det behandlet tre saker, hvilket er mer normalt.

På utlendingsfeltet var det for Høyesterett kun to saker i 2019. Den ene, om alders-testing av asylsøkere, brakte en avklaring av at det ikke gjelder et såkalt dempet beviskrav når det skal avgjøres om søkerne er under eller over 18 år. Det mest sannsynlige skal legges til grunn.

Høyesterett avgjorde i 2019 fire saker fra trygdeområdet. Trygderetten hadde i et tilfelle avslått krav om sykepengen til tross for at søkerens fastlege hadde fylt ut sykemeldinger. Høyesterett fant ikke grunnlag for omvendt bevisbyrde selv om trygdede hadde skaffet seg erklæring fra lege. Legeerklæring er normalt tilstrekkelig til at Nav kan konstatere arbeidsuførhet. Men likevel er det den som søker om et gode, som må sannsynliggjøre sitt krav og dokumentere at vilkårene for ytelsen er oppfylt. Etter en vurdering av fastlegens arbeid og av de tidsnære bevisene fant Høyesterett at Trygderettens avgjørelse var gyldig.

Saker for Den europeiske menneskerettsdomstolen

Regjeringsadvokaten har i 2019 representert Norge som agent i flere saker for Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD). Det anslås at det til enhver tid foreligger om lag 100 klagesaker mot Norge i EMD. Det helt store flertallet blir avvist av domstolen uten omfattende begrunnelse, og uten at norske myndigheter blir formelt orientert om sakene eller utfallet av dem. I de saker der EMD beslutter å vurdere saken nærmere, blir klagen kommunisert for norske myndigheter via embetet.

I 2019 ble 32 nye saker kommunisert. 25 av disse gjelder norsk barnevernspraksis. Det er det høyeste antall saker som noensinne er kommunisert for norske myndigheter i løpet av et år. EMD-porteføljen har krevd meget betydelige ressurser i 2019.

Én barnevernssak ble kommunisert i februar, nye 16 ble kommunisert samme dag i juni og åtte ytterligere klagesaker om barnevern ble kommunisert i oktober. Dette viser at EMD i 2019 fortsatte de undersøkelser av norske barnevernssaker som har preget Regjeringsadvokatens EMD-portefølje siden høsten 2015.

De øvrige syv sakene for EMD reiser samlet et vidt spekter av problemstillinger, og antallet kommuniserte saker utenfor barnevernfeltet har også vært særlig høyt i 2019. De fleste av disse sakene har dreid seg om EMK artikkel 6 (rettferdig rettergang) og artikkel 8 (retten til privatliv). Faktum i sakene har blant annet omfattet edruelighetsvilkåret i vegtrafikkloven, tvangssalg av bolig ved manglende betaling av kommunale avgifter, nektelse av visum for å delta i tvist om foreldreansvar, tilgang til mobil i straffesak, varigheten av det offentlige skiftet i et komplisert boforhold, og spørsmålet om manglende anerkjennelse av status som mor for en kvinne som ved hjelp av sin daværende ektemann inngikk en surrogatiavtale i USA. Videre er det kommunisert en klage på grunnlag av Høyesteretts plenumsdom i den såkalte Holship-saken, som reiser spørsmål om organisasjonsfriheten i EMK artikkel 11.

Det falt flere dommer i saker mot Norge i EMD i 2019, hvorav fire om barnevern. Den viktigste var storkammerdom i 37283/13 *S.L mot Norge*, hvor EMD under dissens 13-4 i september kom til at EMK artikkel 8 (retten til familieliv) var krenket overfor en mor og hennes sønn i forbindelse med tvangsadopsjon av sønnen. Det ble delvis domfellelse og delvis frifinnelse i 64808/16 K.O. og V.M. i en sak om omsorgsovertakelse i november, og krenkelse i 15379/16 A.I. (om tvangsadopsjon) og 60371/15 A.S. – begge avsagt i desember 2019.

Sak 43624/14 Høiness ble avgjort ved dom 19. mars. EMD kom til at det ikke var en krenkelse av klagers rett til privatliv (EMK artikkel 8) i forbindelse med omtale av klager i debattforumet til en nettviss.

Det nevnes også at EMD i sak 47341/15 *Konkurrenten.no AS* den 5. november avviste en klage som «manifestly ill-founded» med omfattende begrunnelse. Saken gjaldt EFTA-domstolens avvisning av en statsstøttesak hvor klager var part og reiste spørsmål om norske myndigheters forpliktelser under konvensjonen.

Saker for FNs menneskerettskomiteer

Regjeringsadvokaten representerer Norge som agent i klagesaker for FNs menneskerettskomiteer. I 2019 mottok embetet én ny klagesak, og denne ble fremmet for FNs menneskerettighetskomité, som er overvåkingsorganet for FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. Saken er en klage på Høyesteretts dom i en sak om tvangsreduksjon av reinantall fra 2018 (Sara-saken).

Når det gjelder saker som ble avgjort i 2018, avviste FNs torturkomite en klage mot Norge vedrørende en utlendingssak som ble fremmet i 2016. Avvisningen ble begrunnet med at klager ikke hadde uttømt nasjonale rettsmidler.

Saker for EFTA-domstolen

Regjeringsadvokaten har arbeidet med flere sentrale saker for EFTA-domstolen i 2019. To avgjørelser fra EFTA-domstolen dette året er særlig betydningsfulle, både rettslig og politisk.

Den ene gjelder sak anlagt av ESA mot Norge med påstand om at sider ved Norges foreldrepengeordning diskriminerer menn i strid med likestillingsdirektivet (sak E-1/18). Sentralt i saken står den såkalte aktivitetsplikten, der mor må ut i arbeid, studier eller lignende for at far får utbetalt foreldrepenger utover fedrekvoten, mens det ikke gjelder tilsvarende krav om aktivitet fra fars side om mor skal få foreldrepenger. Norge ble fullt ut frifunnet av EFTA-domstolen, som fulgte vår argumentasjon fullt ut. Retten på foreldrepenger er – i motsetning til retten til selve permisjon – ikke så tett knyttet til arbeidsforholdet at spørsmålet reguleres av likestillingsdirektivet.

Den andre særlig viktige saken er Fosen-Linjen II om erstatningsansvar ved feil i anbudskonkurranser. EFTA-domstolen hadde i Fosen-Linjen I tilsynelatende kommet til at EØS-retten krever at enhver feil, uavhengig av årsak, skal kunne gi grunnlag både for negativ og positiv kontraktsinteresse. Høyesterett valgte å forelegge spørsmål om erstatningsansvar for positiv kontraktsinteresse på nytt. EFTA-domstolen kom da i den nye rådgivende uttalelsen til at EØS-retten *ikke* krever objektivt ansvar. Grunnlaget er det alminnelige EØS-rettslige statsansvaret der det kreves tilstrekkelig kvalifisert feil før det foreligger ansvar. I den etterfølgende dommen fra Høyesterett, der staten opptrådte etter tvl. § 30-13, sluttet en enstemmig Høyesterett seg til dette.

EFTA-domstolen avga videre en rådgivende uttalelse til Borgarting lagmannsrett om direktivet om urimelig handelspraksis. Saken gjaldt mangelfull informasjon om ulovligheten av billettsalg til London-OL. EFTA-domstolen fulgte statens syn.

Saker for EU-domstolen

Norge har adgang til å gi innlegg i de fleste sakene for EU-domstolen, og embetet deltar løpende i arbeidet med å avklare når man bør benytte denne muligheten, i samarbeid med de ansvarlige fagetater. Når Norge velger å gi innlegg, er Regjeringsadvokaten agent sammen med Utenriksdepartementet.

EU-domstolen avsa i løpet av 2019 dom i ni saker der Norge deltok. De spenner over en rekke rettsområder, herunder tolkning av tjenstedirektivet, postdirektivet, tobakksdirektivet, direktiv om offentlige anskaffelser, direktiv om urimelig handelspraksis, samt rettsakter knyttet til forurensning, veitransport og dyrevelferd.

Generelt er embetet en pådriver for at Norge skal delta i saker for EU-domstolen. Dette er en god arena for å påvirke gjeldende EU og EØS-rett, og bidrar til å utvikle nettverk og kompetanse i EU-rett som er viktig for arbeidet med EØS-avtalen.

Berammelse av tvangsinngrepssaker

Det er et uttalt krav at embetet skal arbeide aktivt for rask berammelse i saker som gjelder tvangsinngrep. Rapporteringsskjemaer innkommet i 2019 viser at det i gjennomsnitt går 52 dager fra sakene kommer inn til Regjeringsadvokatembetet og frem til hovedforhandling i tingretten. Dette er en liten økning fra 2018 og 2017 (50 dager) og 2016 (51 dager), men fortsatt en stabil tendens sammenlignet med 2015 og 2014 (54,5 dager) og 2013 (53 dager).

Regjeringsadvokaten har ingen myndighet til å beslutte når hovedforhandling skal berammes, men understreker rutinemessig overfor domstolene at denne typen saker skal berammes raskt. For å imøtekomme domstolens forslag til berammelser, praktiserer vi et fleksibelt system for bytte av advokat.

Ordningen fra 2013 med egenprosedyre i Helsedirektoratet har bidratt til økt fleksibilitet og raskere berammelser. Ordningen fungerer godt, og embetet har ved flere anledninger gitt uttrykk for at den bør videreføres og utvides. Opprinnelig var ordningen at Helsedirektoratet selv kunne prosedere om lag halvparten av det totale antallet rettssaker som kom inn til Regjeringsadvokaten. I tråd med dette ble ordningen frem til 2017 praktisert med et øvre tak på 100 saker, og en felles ambisjon om utvidelse til 150 saker som følge av at det totale antallet rettssaker var økende fra 240–260 rettssaker per år. Med virkning fra 2018 ble imidlertid antallet rettssaker som kan settes ut til egenprosedyre redusert fra 100 til 50 saker, som følge av regjeringens avbyråkratiseringsprosjekt og nedbemanning i Helsedirektoratet. Samtidig har det totale antallet rettssaker fortsatt å øke til 300 saker i 2019. Dette betyr at advokatene hos Regjeringsadvokaten i 2018 og 2019 har prosedert et langt høyere antall psykisk helsevernssaker enn tidligere år. Det er usikkert hvilken betydning dette har hatt for beramningstiden i saker som gjelder tvungent psykisk helsevern.

Behandlingstid for uttalelssaker

Det er et mål for Regjeringsadvokaten å besvare henvendelser om juridiske uttalelser og annen rådgivning så raskt som det er mulig og faglig forsvarlig. Mye av den løpende rådgivningen skjer direkte og umiddelbart, på telefon, epost eller i møter. I de tilfeller der det avgis skriftlige uttalelser, vil behandlingstiden variere etter sakens omfang og karakter, og hvor mye det haster. Det er en uttalt målsetting at det ikke skal gå mer enn 21 dager før klient får en endelig juridisk uttalelse, med mindre annet er avtalt, og det skal løpende føres rapporteringsskjemaer, som viser tidsbruk på hver enkelt sak. (Høringsuttalelser er holdt utenfor dette, og avgis innenfor de fastsatte fristene i den enkelte sak).

Rapporteringsskjemaene for 2019 viser at gjennomsnittlig svartid i rådgivningssakene var 17,5 dager, med 7 dager som median. Dette er en forbedring fra 2018, da snittet var 20 dager, med en median på 10. 76 % av sakene ble besvart innen 21 dager. Fra embetets side er dette en akseptabel behandlingstid, men det er et mål å få den ytterligere ned. Samtidig er det grenser for hvor mye lenger responstiden kan og bør tas ned. Mange saker har godt av grundig vurdering, og dertil kommer at det ofte er nødvendig med relativt omfattende kontakt og diskusjon med de berørte etatene før Regjeringsadvokaten er klar til å gi sitt syn.

Utsetting av saker

Innen visse saksfelt er antallet rettssaker særlig høyt, som vist i figur 2 ovenfor. Trygdesaker, utlendingssaker og saker om psykisk helsevern er viktige for etatene og for dem de gjelder, men de reiser normalt ikke rettslige spørsmål av prinsipiell karakter. For å kunne prioritere andre oppgaver av større og mer prinsipiell betydning for staten, har embetet i mange år satt ut saker innen to av disse tre områdene til samarbeidende advokatfirmaer. Det har dessuten innen to av disse områdene vokst frem ordninger hvoretter etatene selv prosederer rettssaker. Ettersom viktige retts-spørsmål kommer opp innen disse rettsområdene, må Regjeringsadvokaten likevel selv ha et betydelig antall saker innen hvert av dem, herunder alle de sakene som reiser prinsipielle spørsmål.

Av saker innkommet i 2019 innen trygd og pensjon (totalt 122 saker) ble det satt ut 84 saker til de tre advokatfirmaene Riisa, Kogstad Lunde og Frøstrup Løitegard. Innen

utlendingsområdet ble 91 av til sammen 128 saker satt ut, fordelt til advokatfirmaet Kluge i henhold til inngått rammeavtale (37 saker) og til Utlendingsnemndas prosedyreenhet for egenprosedyre (54 saker). Tilsvarende tall for 2018 var totalt 159 rettssaker på området utlendingrett der 109 saker ble satt ut med henholdsvis 45 saker til kommisjonæradvokat (Kluge 31) og 64 til egenprosedyre hos UNE.

Innen området psykisk helsevern ble 46 av totalt 300 nye saker utført av Helsedirektoratet som egenprosedyre. Regjeringsadvokaten håndterte selv de resterende 254 rettssakene (opp fra 199 i 2018, og 164 i 2017).

Rammeavtalene er inngått for perioden 2017-2020, med opsjon for ett års forlengelse. Arbeidet koordineres av Regjeringsadvokaten, og embetet utfører fremdeles et betydelig antall saker selv også innenfor disse to områdene. Firmaene godtgjøres etter stykkpris, hvilket blant annet leder til en lavere administrativ belastning.

Slik vi ser det, er kommisjonæravtalene og ordningene med egenprosedyre til gjensidig nytte og bidrar til et konstruktivt samarbeid. Ordningene sikrer kvalitet og er samfunnsmessig effektivt, samtidig som det gir beredskap for tilfelle av betydelig økning i sakstallet, som særlig kan oppstå på utlendingsområdet og saker som gjelder tvungent psykisk helsevern.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Drift

Regjeringsadvokaten har kontorlokaler i Pilestredet 19 og i Universitetsgata 8, og lokalene er slått sammen til én enhet.

Lokalene har vært under oppgradering de siste årene, og arbeidet er nå nesten ferdigstilt. I 2019 ble gammelt lysarmatur oppgradert til miljøvennlig LED-belysning. På kontorene ble det installert bevegelsessensorer og bordlamper med dagslyseffekt. I tillegg ble det montert lydabsorberende himlingsplater.

Sommeren 2019 ble deler av lokalene vannskadet som følge av svært kraftig nedbør. Skadene ble utbedret og tiltak for å hindre gjentakelse ble også utført.

Personvern

I 2018 ble EUs personvernforordning (GDPR) gjennomført i norsk rett ved ny personopplysningslov, som trådte i kraft i juli s.å. I likhet med andre offentlige etater har Regjeringsadvokaten derfor gjennomført en prosess for å sikre at virksomheten tilfredsstillende de nye kravene i loven. Dette innebærer at vi blant annet har foretatt en kartlegging av vår behandling av personopplysninger, og det er laget en protokoll med oversikt over behandlingsaktiviteter (formål, grunnlag m.v.). Det er videre laget to personvernerklæringer som er sendt ut til våre klientkontakter, og som er gjort tilgjengelige på vår hjemmeside. Vi har i tillegg arbeid med interne rutiner for å sikre at regelverket etterleveres, og at det blant annet finnes rutiner for sletting av personopplysninger innenfor de øvrige rammer som gjelder for virksomheten. Regjeringsadvokaten har i 2019 oppnevnt eget personvernombud. Arbeidet med håndtering av personopplysninger vil være viktig også fremover, ikke minst i lys av de nye utfordringene som digitaliseringen av rettssaksarbeidet medfører.

Likestilling

Regjeringsadvokaten har en likestillingsplan med mål som skal hindre forskjellsbehandling av kjønn på områder som bemanning, ledelse, faglige utfordringer, lønn, tilrettelegging for omsorgsplikter mv.

To av syv medlemmer i Regjeringsadvokatens ledergruppe er kvinner. Per 31.12.2019 var 22 (44 %) av embetets faste ansatte advokater kvinner. På administrativ side var det av 21,2 årsverk fem menn (23,5 %). I 2019 hadde embetet ni studentpraktikanter, hvorav fire var kvinner.

Gjennomsnittlig lønn er beregnet ut fra lønn på antall fast ansatte per desember 2019. Ansatte i fødsels-/syke-/omsorgspermisjon med og uten lønn er tatt med i grunnlaget.

Kvinnelige advokater (eksklusive ledergruppen) tjente pr 31.12.2019 i gjennomsnitt kr 932 422, mens gjennomsnittet for mannlige advokater var kr 974 444. Samlet gjennomsnittslønn var kr 957 422. Differansen skyldes tilfeldigheter og den aldersmessige sammensetningen innenfor hver av gruppene. Hos Regjeringsadvokaten får advokatene en betydelig lønnsøkning når de får møterett for Høyesterett. Tildeling av prøvesaker for Høyesterett følger i stor grad ansiennitet, og vil således alltid skje på

kjønnsnøytrale premisser. Per desember 2019 hadde embetet 11 kvinner og 18 menn med møterett for Høyesterett, inklusive ledergruppen.

Per 31.12.2019 arbeidet ingen av de fast ansatte advokatene i redusert stilling. Fem kvinnelige tilsatte på administrativ side arbeidet deltid, to grunnet delvis uføretrygd. Ingen mannlige tilsatte har per i dag redusert stilling.

Bemanning og rekruttering

Høsten 2015 ble det i samråd med Statsministerens kontor vedtatt en treårig opptrappingsplan for å øke antall advokater ved embetet til ca. 50. Denne prosessen har fortsatt i 2019, og opptrappingsplanen er ved inngangen til 2020 gjennomført. I 2019 sluttet det to advokater, mot tre advokater året før. Det var ved utgangen av året 50 advokater og advokatfullmektiger ansatt ved embetet, som jobbet 45,2 årsverk.

Et overordnet hensyn ved opptrappingen har vært at den ikke skal gå ut over det faglige nivået. Utlysningene de siste årene viser imidlertid at embetet fortsatt anses som et svært attraktivt sted å arbeide, og at vi fortsatt rekrutterer blant de beste juristene i landet.

Embetet har til enhver tid et relativt høyt antall advokater ute i permisjon. Den klart største kategorien er fødselspermisjoner, men det føres også en fleksibel politikk hva gjelder ønske om studiepermisjoner, permisjon for å bistå offentlige utredninger, eller for å ta vikariater i andre offentlige etater eller i domstolene (konstitusjoner). I den grad det er praktisk mulig, søker vi å fylle disse stillingene med vikariater. Omfanget av permisjonene kan i perioder være administrativt krevende, men generelt er den fleksibiliteten vi her kan tilby et fortrinn som bidrar til å sikre god rekruttering.

Embetets administrasjonssjef sluttet sommeren 2019 og det ble da igangsatt en rekrutteringsprosess. Ny administrasjonssjef ble ansatt i november, med tiltredelse i januar 2020. Ytterligere to personer har sluttet i administrasjonen, og disse har ikke blitt erstattet på tross av økningen av antall advokater. Det jobbes derfor løpende med en effektivisering av administrative oppgaver. Det var ved utgangen av året 23 administrativt ansatte ved embetet, som jobbet 21,1 årsverk i 2019.

Totalt i Regjeringsadvokatembetet var det ved utgangen av året ansatt 73 personer i faste stillinger, som jobbet 66,3 årsverk. Videre har embetet fire tilkallingsvikarer (jusstudenter) som bistår på kveldssekretærvakter i administrasjonen.

Gitt antallet saker Regjeringsadvokaten hvert år fører for Høyesterett, er det normalt sett relativt god tilgang på «prøvesaker». Dette er et konkurransefortrinn for embetet. I den grad saker kan gis til «prøveadvokat» søker vi å gjøre dette, i samråd med klient. I 2019 kunne vi bruke 7 saker til dette, og 4 av embetets advokater fikk møterett (tre kvinner og en mann). Ved utløpet av året var det 29 advokater som hadde møterett for Høyesterett, som er en meget høy andel sammenlignet med andre advokatfirmaer.

Regjeringsadvokaten har lenge hatt en praktikantordning for studenter. Oppholdene er vår og høst, og varer som regel fire uker. Formålet med ordningen er dels at embetet skal kunne bli bedre kjent med studenter som kan være aktuelle for senere ansettelse, og dels at studentene blir kjent med hvordan arbeidet og miljøet er ved embetet. I 2019 hadde embetet ni praktikanter, fem menn og fire kvinner.

Mange av advokatene påtar seg undervisning og sensur ved de juridiske fakultetene. Dette arbeidet gjør embetet kjent blant studentene, og anses viktig i rekrutteringssammenheng. Regjeringsadvokaten er godt representert med undervisning i Oslo, og arbeider løpende for å være representert også i Bergen og Tromsø med undervisning i fag som er sentrale for vår virksomhet.

Regjeringsadvokaten har etablert samarbeid med Juristforeningens fagstyrer og andre studentorganisasjoner i Oslo, Bergen og Tromsø. Vi har holdt gjesteforelesninger over eksamensrelevante temaer i Bergen og Tromsø, og mottatt studenter til foredrag i våre lokaler. Tilbakemeldingene er meget gode, og vi satser videre på denne typen tiltak.

Også i 2019 har Regjeringsadvokaten deltatt på arbeidslivsdagene ved de juridiske fakultetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Embetet har gitt presentasjoner i egne lokaler i forbindelse med studentbesøk. Vi mottok to grupper med studenter som ledd i «Fadderuken» ved Universitetet i Oslo, én gruppe i forbindelse med arbeidslivsdagene ved Universitetet i Oslo samt én gruppe med studenter fra Lillehammer. I tillegg hadde vi to manuduksjoner i våre lokaler i mai 2019.

Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn

Regjeringsadvokaten legger vekt på statens målsettinger om mangfold i offentlige stillinger. Embetet innkaller som hovedregel minst én søker, som regel flere, med innvandrerbakgrunn til intervju. Ved utløpet av 2019 hadde embetet tre fast ansatte med innvandrerbakgrunn. Dette tilsvarer 4,2 % av totalt faste ansatte.

IA-praksis plass

Embetet har i de siste årene vektlagt inkluderende arbeidsliv, blant annet gjennom praktikantordning. Embetet har i 2019 hatt en IA-praktikant som har arbeidet i administrasjonen, hovedsakelig innenfor IKT, arkiv og administrasjon. Embetet har de siste årene hatt tre IA-praktikanter, og har derfor oppfylt virksomhetens handlingsplan, delmål 2 Inkluderende arbeidsliv, der målet var å tilby to personer mulighet for utprøving av arbeids- og funksjonsevne i administrative funksjoner.

Kompetanseutvikling

Regjeringsadvokaten har etablert et program for opplæring av nyansatte, dels med individuell veiledning og dels med felles undervisning. Regjeringsadvokaten arbeider løpende med utvikling av erfaringsarkivet «Tantor», der vi samler standardinnlegg og annet nyttig rettslig materiale innen våre viktigste fagområder. Fadderordningen for nyansatte og revidert instruks fra 2018 fungerer godt.

Regjeringsadvokaten har løpende og tett kontakt med våre klienter i forvaltningen. På områder med mange saker er det etablert faste rutiner for samarbeid og årlige møter.

Som ledd i ordningen med egenprosedyre i Helsedirektoratet i saker om tvungent psykisk helsevern, har det vært tett og løpende kontakt mellom fagansvarlige hos Regjeringsadvokaten og i Helsedirektoratet om samarbeidsrutiner, håndtering og faglig oppfølging av det store antallet rettssaker. Embetet var også representert ved den årlige Kontrollkommisjonskonferansen i Oslo, og holdt innlegg om forslaget til ny tvangsbegrensningslov.

På trygderettsområdet har vi hatt årlig kontaktmøte med Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) og de tre Kommisjonæradvokatfirmaene som har rammeavtale om å føre et antall trygdesaker for staten. Embetet har også hatt årlig kontaktmøte med Statens Pensjonskasse, som i tillegg til rollen som klient også fører rettsaker som ledd i en ordning med egenprosedyre.

Som ledd i opprettelsen av en egen prosedyreenhet i Utlendingsnemnda har det vært betydelig faglig kontakt med juristene der. Tilsvarende har det vært faglig kontakt med det advokatfirmaet som har ført utlendingssaker i domstolene etter rammeavtale med Regjeringsadvokaten. Det har også vært halvårige samarbeidsmøter med Utlendingsnemnda for å drøfte samhandling, saksflyt og kommunikasjon.

Det felles faglige seminaret for utlendingsrett, trygderett og pensjon (Bogstad-seminaret) ble også holdt i 2019. Seminaret er en faglig plattform og møteplass for advokatene hos Regjeringsadvokaten, kommisjonæradvokatene, klienter i UNE, NAV og Statens Pensjonskasse, samt egenprosederende enheter i UNE og SPK.

Et annet fagfelt der det er utstrakt klientkontakt er skatt og merverdiavgift, både med Finansdepartementet, Skattedirektoratet og skattekontorene. Advokater fra embetet har gjennom året holdt innlegg på ulike seminarer om skatt og avgift. Den interne «Skatterettsgruppen» er også aktiv, med faglunser én gang i måneden.

Saker med internasjonalt tilsnitt blir stadig viktigere, og disse faller i to hovedgrupper. Den ene er EU/EØS-sakene. Den andre er de internasjonale menneskerettighetene. For å sikre kompetanseutviklingen har vi her to interne faggrupper – «Internasjonal gruppe» for EU/EØS-spørsmål, og «Rettighetsgruppen» for menneskerettighetene, både etter internasjonale konvensjoner og etter norsk grunnlov. Begge gruppene har vært aktive også i 2019, med faglunser én gang i måneden for Rettighetsgruppa og noe sjeldnere i internasjonal gruppe.

Andre faste faggrupper på embetet er «Grønn gruppe» (tingsrett, eiendom, plan og bygg, miljøvern m.m.), «Lilla gruppe» (arbeids- og tjenestemannsrett) og faggruppen «Offentlige anskaffelser». Gruppene er viktige for den løpende faglige oppdateringen, og tilpasser aktiviteten ut fra kapasitet og behov.

Et fast og prioritert innslag ved embetet er den ukentlige «Fredagslunsjen», der advokatene gjennomgår siste ukes avgjørelser og diskuterer faglige spørsmål. Det har vært høy aktivitet på fredagslunsjene gjennom hele 2019.

Embetsseminaret for alle ansatte ble arrangert 22.-24. mai i Brønnøysund og på Vega (Helgelandskysten). Det faglige programmet var viet arbeidet ved Brønnøysundregistrene, Vegaøyenes rettslige status som verdensarvområde, Regjeringsadvokaten som rådgiver og den danske Kammeradvokatens rolle.

Den 11. juni arrangerte Statsministerens kontor den årlige «Felles fagdag» med Rettsavdelingen i Utenriksdepartementet, Lovavdelingen og Regjeringsadvokaten. Regjeringsadvokaten holdt innlegg om utkastet til ny forvaltningslov.

Mange advokater deltok 4.-6. september på det årlige Offentlige advokaters årsmøte i Stavanger i regi av Kommuneadvokaten der. Regjeringsadvokaten bidro med innlegg

om rettsliggjøring, bruk av disposisjoner og hjelpedokumenter i rettssaker, foredrag om forslaget til ny forvaltningslov og barnevern-sakene i EMD.

Regjeringsadvokaten har tradisjonelt vært opptatt av nordisk rettssamarbeid, og deltok i september på det faste møtet mellom de nordiske statlige advokatene, som i 2019 ble holdt på Bornholm i regi av den danske Kammeradvokaten. Foruten gjensidig oppdatering på felles viktige rettslige spørsmål, bidro Regjeringsadvokaten med innlegg om barnevernsakene for EMD, Acer-saken om suverenitetsavståelse og grunnlovens grenser, samt Frøybas-saken om det offentliges erstatningsansvar for ugyldige vedtak i fiskeriforvaltningen. I tillegg til embedets ledergruppe, deltok en representant fra den islandske Regjeringsadvokaten, den svenske Justitekansleren med ledergruppe og representanter fra den danske Kammeradvokaten.

Advokatene ved embedet holder løpende foredrag for jurister og andre faggrupper i departementene og øvrige etater. Flere advokater har holdt foredrag og deltatt på kurs i regi av Juristenes Utdanningscenter og andre faglige fora. Regjeringsadvokaten selv har gjennom året holdt en rekke foredrag for forvaltningen, i første rekke om konstitusjonelle og forvaltningspolitiske temaer. Flere av advokatene ved embedet har også kursundervisning, eller påtar seg eksamenssensur ved de juridiske fakultetene.

Som ledd i arbeidet med rekruttering, er Regjeringsadvokaten hvert år representert under Arbeidslivsdagene ved de juridiske fakultetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Vi har også som mål å være faglig til stede ved de sentrale lærestedene, og har også i 2019 holdt eksamensrettede manuduksjoner, kurs og foredrag i Oslo, Bergen og Tromsø. Vi har også i år hatt besøk av studentene fra Stavanger.

Som beskrevet i tidligere årsmeldinger, har embedet i de senere år opplevd større pågang fra media, samtidig som vi også merker en høyere grad av forventning eller ønske fra klienter om at Regjeringsadvokaten skal fronte saker utad. Dette er en utvikling som har fortsatt i 2019. Embedet har ingen egen kommunikasjonsrådgiver, men møter utfordringen ved løpende bevisstgjøring og opptrening av de advokatene som har sakene og kjenner dem. I løpet av 2018 gjennomførte samtlige advokater et mediehåndteringskurs, som i 2019 er fulgt opp med interne runder om rutiner og policy for praktisk håndtering av mediehenverdeler.

Høsten 2019 vant embedets lag for første gang den såkalte Depcupen i fotball.

Digitalisering

Det siste året har det blitt gjennomført store endringer på IT-siden. Det har blitt satt opp et nytt todelt datasenter, som gir mindre vedlikeholdskostnader, enklere drift og bedre evne til å skalere IT-ressurser som lagring og prosessorkraft. I tillegg har vi hatt en omfattende prosess med å fornye det interne nettverket.

Regjeringsadvokaten har driftet en sikker filoverføringstjeneste i eget datasenter siden 2011. En ny server for tjenesten ble satt i drift våren 2019 og fungerer meget godt til trygg distribusjon av data.

Bruk av skytjenester (Office365) er nå integrert med mobile enheter. Dette har gitt en vesentlig effektivisering av dokumentbehandlingen i forbindelse med rettsmøter. IT samarbeider med personvernombudet om informasjonssikkerhet i skyen. Verktøy for

sikring av identiteten til ansatte, mobile enheter og dokumenter ble satt opp høsten 2019.

Det ble høsten 2019 besluttet anskaffelse av mobiltelefoner til embetets ansatte, og vi gikk inn i Statens innkjøpssenters fellesavtale for mobiltelefoni. Det ble også foretatt en konkurranse for innkjøp av mobiltelefoner og nettbrett. Mobiltelefonene vil i likhet med PC-er og nettbrett bli administrert og sikret med et flåtestyringssystem.

Proessen med digitalisering av presendenskort fortsatte i 2019 og er planlagt ferdigstilt i 2020.

Det har pågått et omfattende arbeid med nytt intranett i 2019. Dette skal implementeres i løpet av første halvår i 2020.

Arkiv

Arkivet har fortsatt arbeidet med tilpasning av rutiner som følge av digitaliseringsprosessen i domstolen. Ellers bærer arkivdriften preg av at digitaliseringen i staten går fremover, og med det et ønske om å digitalisere og anonymisere erfaringsarkivet vårt (presedenskortene).

Helse, miljø og sikkerhet

Regjeringsadvokaten legger opp til informasjonsutveksling og medbestemmelse gjennom felles kontormøter, ukentlige møter for kontorpersonalet, drøftingsmøter og deltakelse i ulike arbeidsgrupper der medarbeiderne blir berørt.

Samlet sykefravær hos Regjeringsadvokaten var i 2019 på 3,2 %. Sykefraværet er i hovedsak langtidsfravær og svangerskapsrelatert fravær. Langtidsfraværet skyldes medisinske operasjoner/sykdommer av ikke-arbeidsmiljørelaterte årsaker.

Embetet arbeider med nærværsfaktorer for utsatte grupper. Tiltakene framkommer av embetets IA-handlingsplan. Vi har videreført et forsterket tilbud til gravide arbeidstakere, der de tilbys bl.a. arbeidsplassvurdering, legekonsultasjon og tilrettelegging av arbeidsoppgaver. Embetet arbeider kontinuerlig for å tilrettelegge for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne. Det ble avholdt tre møter i Arbeidsmiljøutvalget i 2019, i tillegg til flere uformelle møter.

Embetet har hjertestarter, og det er gjennomført kurs i hjerte- og lungeredning med bruk av hjertestarter. Ansatte har løpende tilbud om ergonomisk tilpassing av arbeidsplass gjennom bedriftshelsetjenesten.

I tillegg til vernerunder er det gjennomført en kartlegging og analyse av risiko og sårbarheter innenfor fysisk- og psykososialt arbeidsmiljø.

Etikk

Det har ikke vært innrapportert kritikkverdige forhold ved embetet i 2019.

Internkontroll og risikostyring

Regjeringsadvokaten har utarbeidet risiko- og sårbarhetsanalyse med henvisning til instruksjer og retningslinjer. Denne identifiserer både faglige og mer generelle risikoer, tiltak, ansvarlige for gjennomføring av tiltakene og henvisning til instruksjer og retningslinjer for det enkelte tiltak. I tillegg har embetet en egen risiko- og tiltaksplan knyttet til misligheter. Tiltakene i disse følges fortløpende opp. Det er ikke avdekket vesentlige svakheter i internkontrollen.

Sikkerhet og beredskap

Embetet har i løpet av de siste årene rapportert særskilt på sikkerhetsarbeidet ved embetet til Statsministerens kontor om forhold som gjelder embetets sikkerhetsadministrasjon, informasjonssikkerhet, personellsikkerhet, risiko- og sårbarhetsanalyse samt beredskapsarbeid.

Fellesføring - Inkluderingsdugnaden

Embetet har påstartet arbeidet med å få på plass gode arbeidsprosesser og rutiner for å oppfylle målet om at minst 5 % av nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Ett av tiltakene har vært å revidere standard utlysningstekst for å inkludere satsingsområdene i inkluderingsdugnaden. Siden embetet i 2019 hadde under fem nyansatte, har vi utvidet måleperioden fra og med siste halvår i 2018. Av de nyansatte i denne perioden, har 11 % nedsatt funksjonsevne. Embetet vil fortsette arbeidet i 2020.

Embetet har i flere år vært oppmerksom på inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne. Søkere som har oppgitt å ha redusert funksjonsevne, og som har vært faglig kvalifisert, har alltid blitt innkalt til intervju. Embetet ser det som viktig å ta vare på eksisterende ansatte, som gjennom sykdom eller skade har fått redusert funksjonsevne. Gjennom dialog, tilrettelegging og tilpassing av oppgaver har ansatte dermed hatt mulighet til å stå i stilling.

Fellesføring – Arbeidslivskriminalitet

Embetet gjennomførte i 2018 kontroll av arbeidsforhold, lønn og arbeidsavtaler for ekstern leverandør av renholdstjenester. Det ble ikke avdekket kritikkverdige forhold. Ny kontroll er planlagt foretatt i 2020.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Regjeringsadvokatembetet har hatt det samme grunnleggende samfunnsoppdraget i 204 år – som er å føre statens rettssaker og gi juridiske råd. Dette vil ligge fast også i årene som kommer.

Innenfor de rammer som dette oppdraget setter, er embetet en institusjon i kontinuerlig utvikling og fornyelse. I de senere år har vi særlig søkt å styrke rådgivningsfunksjonen opp mot regjering og forvaltning, og det vil være en prioritert oppgave også i tiden som kommer. En viktig ekstern drivkraft er utviklingen nasjonalt og internasjonalt mot stadig mer omfattende rettsliggjøring av mange samfunnsområder, som har pågått lenge og fortsatt gjør det. Dette er en utvikling som stiller særlige krav til embetet, som advokat for regjering og forvaltning.

Slik embetet i dag er bemannet og organisert, anser vi oss godt rustet til å møte de utviklingstrekk og utfordringer som det i dag er mulig å forutse. Det viktigste vi kan gjøre fremover er å opprettholde en profesjonell og fleksibel organisasjon med tilstrekkelig kapasitet. Og det viktigste enkeltelementet her er å videreutvikle den faglige kompetansen til våre advokater, samt løpende rekruttere nye på samme nivå.

Del VI. Årsregnskapet

Ledelseskommentar årsregnskapet 2019

Formål

Regjeringsadvokaten er statens advokatkontor i sivile saker. Embetet er prosessfullmektig for departementer i rettssaker, og bistår regjeringen og departementene i rettslige spørsmål. Embetet er organisert som én sentral instans med kontor i Oslo, og er administrativt underlagt Statsministerens kontor.

Bekreftelse

Jeg bekrefter at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra Statsministerens kontor. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld for 2019.

Vurderinger av vesentlige forhold

Embetets ordinære driftsutgifter har i 2019 vært lavere enn i opprinnelig budsjett. Dette skyldes at oppgraderingen av lokalene ble gjennomført til en lavere kost enn opprinnelig budsjettet. Samtidig har det tatt lenger tid å ansette nye advokater/advokatfullmektiger enn det som lå til grunn for budsjettet, og lønnsprofilen til de nyansatte har vært lavere enn til de som har sluttet. Dette medførte at embetet ved salderingen av budsjettet reduserte bevilgningen med MNOK 7. Per 31.12.2019 viste embetets regnskap et mindreforbruk på MNOK 2,6 (2,6 %).

Økningen i kostnader fra 2018 til 2019 skyldes hovedsakelig opptrappingsplanen til embetet, som nå er gjennomført.

Ved lønnsoppjøret høsten 2019 ble det, ved siden av sentrale midler, også gitt et tilskudd fra ordinært budsjett. På advokatsiden ble det prioritert å gi et løft til de mest erfarne advokatene, for å beholde viktig nøkkelkompetanse. Videre ble det gitt en økning til de advokatene som har vært her en stund, men ennå ikke oppnådd møterett for Høyesterett. Denne gruppen kommer dårligst ut sammenlignet med andre på samme erfaringsnivå. På administrativ siden ble det prioritert å sikre samme lønnsnivå som i andre offentlige kontorer med lignende arbeidsoppgaver.

Embetet har en egen post (21) for bruk av eksterne advokater for å avlaste embetets sakstilfang. Budsjettposten er utfordrende å budsjettere, da embetet ikke kan påvirke antall innkomne utlendings- og trygdesaker. På budsjettet for 2019 var det satt av MNOK 11,3. Da det ble satt ut færre saker til kommisjonæradvokatene i 2019 enn tidligere budsjettet, reduserte embetet bevilgningen med MNOK 1 ved salderingen. Per 31.12.2019 viste embetets regnskap et mindreforbruk på MNOK 0,6 (4,6 %).

Regjeringsadvokaten har avgitt budsjett disponeringsfullmakt til Domstolsadministrasjonen, slik at domstolene kan bokføre de regelstyrte utgiftene som påløper, eksempelvis behandlingsgebyr til domstolene.

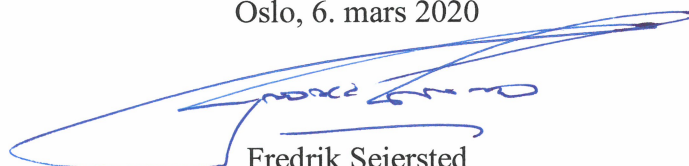
Embetet har avgitt budsjett disponeringsfullmakt til Skatteetaten/Statens Innkrevingsentral for innkreving og regnskapsføring av statens tilkjente sakskostnader i saker Regjeringsadvokaten prosederer. Post 01 under inntektskapittelet 3024 viser merinntekt for 2019 på MNOK 2,4. Disse inntektene er lite forutsigbare og således vanskelige å budsjettere.

Embetet har i sakene som prosederes også ansvar for å utbetale statens idømte sakskostnader. Kostnadene posterer på kapittel 0471 – Statens erstatningsansvar.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for embetet. Beretningen er offentlig når den er oversendt Regjeringsadvokaten fra Riksrevisjonen, og vil bli publisert på embetes hjemmeside så snart den er mottatt.

Oslo, 6. mars 2020

Fredrik Sejersted
regjeringsadvokat

Kopi m/vedlegg:
- Riksrevisjonens stedlige revisjon

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen “*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*” er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapporten

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Rapport kjørt: 04.02.2020

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2019

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindreutgift
0024	Driftsutgifter	01			105 685 000	103 092 298	2 592 702
0024	Spesielle driftsutgifter	21			13 683 000	10 477 969	3 205 031
0471	Statens erstatningsansvar	71			0	19 498 229	
1633	Nettoordning mva i staten	01			0	5 324 144	
<i>Sum utgiftsført</i>					119 368 000	138 392 641	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2019	Merinntekt og mindreinntekt(-)
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29			0	528 848	
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgif	72			0	9 861 178	
<i>Sum inntektsført</i>					0	10 390 026	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

128 002 615

Kapitalkontoer

60045501	Norges Bank KK /innbetalinger					2 499 733	
60045502	Norges Bank KK/utbetalinger					-130 620 744	
700024	Endring i mellomværende med statskassen					118 397	
<i>Sum rapportert</i>						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2019	31.12.2018	Endring
700024	Mellomværende med statskassen	-3 551 613	-3 670 010	118 397

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* for nærmere forklaring.

Note A – Forklaring av samlet tildeling av utgifter

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
002401	5 135 000	100 550 000	105 685 000
002421	683 000	13 000 000	13 683 000
302410		26 000 000	26 000 000

Note B – Forklaring til brukte fullmakt

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter (-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger (-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
002401		2 592 701		2 592 701				2 592 701	5 028 000	2 593 000
002421		3 205 030	-2 601 753	603 277				603 277	650 000	603 000

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
302401	-26 000 000	28 431 672	2 431 672

* Denne delen skal kun fylles ut og presenteres av virksomheter som har avgitt belastningsfullmakter på inntektskapitler.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Regjeringsadvokaten har for 2019 avgitt belastningsfullmakt til Domstolsadministrasjonen for prosessutgifter (gebyrer, utgifter til vitner/sakkyndige o.l) i alle typer saker der Regjeringsadvokaten eller denne engasjerte advokater prosederer saker for staten da utgiftene på denne posten er regelstyrte. Avgitt fullmakt er på kr 2 700 000,-.

Regjeringsadvokaten har for 2019 avgitt belastningsfullmakt til Skatteetaten/Statens innkrevingssentral, Divisjon innkreving for statens tilkjente omkostninger ved dom eller kjennelse i alle typer saker der Regjeringsadvokaten eller denne engasjerte advokater har prosedert saker for staten og vundet. Regjeringsadvokaten har ikke fullmakt til å disponere inntektene.

Belastningsfullmakt (utgiftsført av oss):

Regjeringsadvokaten har belastningsfullmakt på kap 0471 post 71 som beskrevet i postomtalen i Prop 1 S for Justis- og beredskapsdepartementet. "...Posten blir vidare nytta til å dekke sakskostnadene til ein motpart og til å dekke forseinkingsrenter som er tilkomne fram til ein md. etter at ein dom vart rettskraftig." Jf rundskriv G-01/2017: "Alle departementene kan belaste kap. 471, post 71."

Mulig overførbart beløp:

Regjeringsadvokaten har for 2019 hatt overføring av ubrukte midler fra 2018, som oppført i note A. Årets regnskap viser ett mindreforbruk på post 01 og post 21 under

Oppstilling av artskontorrapporteringen

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2019

	Note	2019	2018
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	0	71 335
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		0	71 335
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	79 988 694	74 246 835
Andre utbetalinger til drift	3	51 908 523	59 036 155
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		131 897 217	133 282 991
Netto rapporterte driftsutgifter		131 897 217	133 211 656
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 157 305	5 126 989
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	13 975	2 540
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 171 280	5 129 528
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 171 280	5 129 528
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	432 748	14 675
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		432 748	14 675
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		96 100	102 102
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		9 861 178	9 135 796
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		5 324 144	5 744 168
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-4 633 134	-3 493 729
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		128 002 615	134 832 780

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	2019	2018
Fordringer	202 948	267 855
Kontanter	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-3 743 846	-3 882 658
Skyldige offentlige avgifter	0	-44 491
Annen gjeld	-10 715	-10 715
Sum mellomværende med statskassen	8	-3 551 613

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Vedlegg

1. Note 1 – Innbetalinger
2. Note 2 – Lønn
3. Note 3 – Andre driftsutgifter
4. Note 4 – Finans
5. Note 5 – Utbetalinger
6. Note 6 – Innkrevingsvirksomhet
7. Note 7 – Tilskuddsforvaltning
8. Note 8 – Sammenheng statskassen

Note 1

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Diverse tilfeldige inntekter (inntektspost 01-29)	0	71 335
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	71 335
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	71 335

Note 2

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2019	31.12.2018
Lønn	64 318 126	60 530 302
Arbeidsgiveravgift	9 861 178	9 135 796
Pensjonsutgifter*	7 322 003	6 449 050
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-2 137 114	-2 584 886
Andre ytelser	624 500	716 573
Sum utbetalinger til lønn	79 988 694	74 246 835
Antall utførte årsverk:	66,29	71

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2019 er 12 prosent. Premiesatsen for 2018 var 12 prosent.

Nærmere om antall utførte årsverk.

Antallet er talt opp i tråd med PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk

Note 3

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	8 944 649	8 309 730
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 611 596	355 163
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 038 075	2 171 766
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	279 533	92 812
Mindre utstyrsanskaffelser	1 821 994	657 230
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 099 147	896 123
Kjøp av konsulenttenester	1 131 750	463 143
Kjøp av fremmede tjenester	10 507 661	10 376 983
Reiser og diett	2 356 191	2 379 984
Øvrige driftsutgifter	22 117 929	33 333 222
Sum andre utbetalinger til drift	51 908 523	59 036 155

*Fra og med 2019 presenteres konsulenttenester og andre fremmede tjenester separat. I sammenligningstallene for 2018 er kjøp av fremmede tjenester presentert samlet på notelinjen kjøp av fremmede tjenester.

Note 4

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	13 975	2 540
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	13 975	2 540

Note 5

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	87 887
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	6 903
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 157 305	5 032 199
Sum utbetaling til investeringer	1 157 305	5 126 989

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2019	31.12.2018
Tilfeldige og andre inntekter	432 748	14 675
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	432 748	14 675

Note 7

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2019	31.12.2018
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Rapport kjørt: 04.02.2020

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2019	31.12.2019	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	202 948	202 948	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	202 948	202 948	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-2 938 836	0	-2 938 836
Skyldig skattetrekk	-3 743 846	-3 743 846	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-10 715	-10 715	0
<i>Sum</i>	-6 693 397	-3 754 561	-2 938 836
Sum	-6 490 449	-3 551 613	-2 938 836

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Aksjer	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i	Balansført verdi i
						selskapet	regnskap*
Balansført verdi 31.12.2019							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

REGJERINGSADVOKATEN
Org. nr.: 974761378

Riksrevisjonens beretning

Til Regjeringsadvokaten

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Regjeringsadvokatens årsregnskap for 2019. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2019.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 128 002 615 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Regjeringsadvokatens årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2019 og kapitalposter pr 31. desember 2019, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den

Øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen. Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000-serien, har vi avdekket brudd på *bestemmelser om økonomistyring i staten* (økonomibestemmelsene) punkt 2.4 om at: «internkontrollen skal forhindre styringssvikt, feil og mangler», samt forsvarlig arbeidsdeling. Revisjonen har vist at Regjeringsadvokaten i arbeidet med utbetaling og innkreving av saksomkostninger og renter på domsslutninger ikke har tilfredsstillende arbeidsdeling og baserer seg på mange manuelle prosesser som foretas av en og samme person. I denne prosessen overholdes ikke kravene til attestasjon, jf. økonomibestemmelsene punkt 2.5.2.2, og transaksjonskontroll av inntekter, jf. økonomibestemmelsene punkt 2.5.3. Det er ikke beregnet inngående merverdiavgift ved kjøp av fjernleverbare tjenester fra utlandet, jf. *merverdiavgiftsloven* § 3-30 med forskrift, og det er flere tilfeller av feil klassifiseringer, jf. Finansdepartementets rundskriv R-102 og R-116.

Med unntak av dette regelverksområdet er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyringen i staten.

Oslo; 28.05.2020

Etter fullmakt

Tora Struve Jarlsby
ekspedisjonssjef

Ola Hollum
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur